

Aan de leden van het Kabinet en de leden van de Tweede en Eerste Kamer
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum: 4 december 2019
Ref.: 20191204/JF/ny
Betreft: Spoedwet aanpak stikstof

Geachte heer, mevrouw,

Op 4 en 5 december spreekt de Tweede Kamer met het kabinet over de Spoedwet aanpak stikstof. In deze brief willen wij u een aantal zaken op het hart drukken.

De stikstofcrisis raakt de bouwsector hard, maar veel belangrijker is dat heel veel Nederlanders uiteindelijk door deze ernstige crisis gedupeerd worden, doordat de bouw van woningen, wegen, voorzieningen, dijken, etc. ernstige vertragingen oplopen met alle grote nadelige gevolgen van dien voor het dagelijks leven en het welzijn van een groot aantal inwoners.

Een eerste stap naar een veel omvangrijker pakket

Wij waarderen het dat het kabinet met de Spoedwet zich er voor inzet dat de woningbouw en enkele infrastructuurprojecten versneld weer doorgang kunnen vinden. De voorliggende spoedwet is echter niet meer dan een eerste stap, die erg laat komt, uiterst gecompliceerd is en veel onzekerheid voort laat bestaan. Dat is in feite ook de conclusie van het advies van de Raad van State en het is ook de grootste gemene deler van de position papers die voorafgaand aan het debat zijn ingediend. Daar staat tegenover dat met grote inspanningen van alle betrokken partijen deze spoedwet enige tijd voor een aantal projecten soelaas kan bieden. Hiermee koopt de politiek tijd om tot een veel omvattender oplossing te komen. Daarom is de spoedige behandeling van de wet zo belangrijk en hopen we op breed draagvlak binnen coalitie en oppositie.

Met spoed dient de wet geïmplementeerd te worden, zodat vanaf 1 januari 2020 voor een groot aantal projecten de vergunningverlening weer op gang kan komen. Tegelijkertijd beklemtonen we dat kabinet en Kamer hiermee nog lang niet klaar zijn. Met grote voortvarendheid dient een veel omvangrijker pakket van wettelijke maatregelen te worden vastgesteld, dat gericht dient te zijn op vergaand bronbeleid en substantiële investeringen in natuurverbetering, zodat op termijn alle Natura 2000-gebieden in een - conform de Habitatrichtlijn - gunstige staat worden gebracht en gehouden.

Uitvoering

Op korte termijn dient ook aan de uitvoeringskant duidelijkheid te komen. Met alleen praten over stikstof komen we er niet. De rol van provincies en gemeenten in de praktijk is van groot belang. Met name ook de kleinere projecten komen nu door onduidelijkheid over wat er wel en niet mag, niet van de grond, terwijl daar wel mogelijkheden voor zijn. Ook hier moet vanuit het kabinet meer regie op gevoerd worden en duidelijk gemaakt worden hoe het beleid moet worden toegepast.

Neem verantwoordelijkheid

Wij roepen alle partijen op om verantwoordelijkheid te nemen en op zoek te gaan naar de structurele oplossingen die onze welvaart, onze natuur en ons welzijn werkelijk verder helpen. Dat alle partijen daarbij offers moeten brengen is evident, maar onvermijdbaar.

Een eerste begin

De problematiek is op zich niet gecompliceerd. Er is in heel Nederland en in grote delen van West-Europa sprake van veel te hoge concentraties aan stikstofverbindingen in de lucht en in deposities in de bodem. De bronnen daarvan zijn voldoende bekend. Het gaat niet om kleine overschrijdingen. Wat betreft de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden gaat het om depositiewaarden die een factor vier tot zes boven de toegestane kritische depositiewaarden liggen. Ook voor onze gezondheid liggen de waarden te hoog. Dat betekent dat onze gezondheid, onze natuur en onze internationale verplichtingen ons er toe dwingen om met grote voortvarendheid beleid te ontwikkelen en wetgeving te implementeren die er op termijn toe leidt dat de stikstofuitstoot en –depositie tot voor de volksgezondheid en natuur aanvaardbare waarden worden teruggebracht en dat onze natuur hersteld wordt. De nu voorliggende Spoedwet aanpak stikstof is niet meer dan het begin daarvan. Het thans voorgestelde pakket maatregelen (snelheidsverlaging, veevoermaatregelen, beperkte sanering varkenshouderijen) levert hooguit een paar mol/ha/jaar aan reductie van stikstofdepositie in een paar gebieden op, terwijl op termijn een duurzame reductie van meer dan 1.000 mol/ha/jaar over geheel Nederland noodzakelijk is!

Generiek bronbeleid is noodzakelijk

Alle aandacht is thans gericht op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden en het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen aldaar. Maar we moeten de Natura 2000-gebieden zien als de spreekwoordelijke kanarie in de koolmijn. In geen enkel Natura 2000-gebied kan de overmaat aan stikstofdepositie teruggevoerd worden tot uitsluitend lokale bronnen. Bij geen enkel stikstofgevoelig Natura 2000-gebied zal de sluiting van alle agrarische bedrijven en het verbieden van al het autoverkeer in een straal van 10 km (en waarschijnlijk veel grotere afstanden) leiden tot het bereiken van de gewenste kritische depositiewaarde.

De stikstofdeken die Nederland bedekt is uit talloze bronnen afkomstig, ook vanuit het buitenland. De conclusie is onontkoombaar: er moet verstandig, effectief, lange termijn, generiek bronbeleid gevoerd worden, niet alleen in Nederland, maar ook in Europa. Het is evident welke stikstofbronnen aangepakt moeten worden, inclusief de bouwsector en het bouwverkeer. Alle maatschappelijke en economische sectoren zullen door dat noodzakelijke en ingrijpende bronbeleid geraakt worden. Dat is onontkoombaar. Het gaat veel geld kosten, offers moeten gebracht worden, de pijn moet eerlijk verdeeld worden. Leiderschap is geboden.

De instandhoudingsdoelstellingen hoeven niet van vandaag of morgen bereikt te worden, maar zolang beleid dat daarop gericht is er niet is, komen er steeds meer maatschappelijke en economische activiteiten stil te liggen. Wat ons betreft kan het tweede advies van het Adviescollege Stikstofproblematiek niet afgewacht worden. Verder uitstel vergroot de politieke en de maatschappelijke onrust en de economische en maatschappelijke schade. Dat werkgevers het Malieveld op-

gaan om tegen de regering te protesteren is een teken aan de wand dat niet veronachtzaamd mag worden.

Herstel van natuurwaarden is noodzakelijk

Generiek en krachtig bronbeleid is noodzakelijk, maar het is niet voldoende. In de afgelopen jaren is ons natuurbeleid verslapt. De deplorabele toestand van veel van onze Natura 2000-gebieden getuigen daarvan. De opbouw van een ecologische hoofdstructuur is stilgelegd. Daar moet verandering in komen. Samen met de grote groene maatschappelijke organisaties moet dit kabinet een omvangrijk investeringsplan ontwikkelen dat gericht is op het herstel van onze natuur en natuurwaarden en op de opbouw van een ecologische hoofdstructuur. Een en ander dient in samenhang plaats te vinden met opgaven op het terrein van klimaatadaptie, energietransitie, bereikbaarheid, leefbaarheid en de woningbouwopgave. Het gaat om een plan dat jaren uitvoering behelst en dat vermoedelijk miljarden aan investeringen vergt. De onlangs vrijgemaakte 250 miljoen is dan ook niet meer dan een begin van een dergelijk investeringsplan.

Maak het nodige mogelijk

Door het voeren van krachtig bronbeleid en gebiedsgericht natuurherstelbeleid ontstaat de mogelijkheid om weer nieuwe economische activiteiten toe te staan met een beperkte, vaak tijdelijke stikstofuitstoot. Daarbij valt in de eerste plaats te denken aan alle noodzakelijke bouwactiviteiten. Bronbeleid moet er toe leiden dat ook bouwactiviteiten met steeds minder stikstof uitstoot gepaard gaan, maar het effect daarvan zal pas op termijn blijken.

Bij het toelaten van bouwactiviteiten dient een sectorspecifieke generieke drempelwaarde in het leven te worden geroepen, geheel in lijn met het advies van de RvS. Als het flankerende bron- en natuurherstelbeleid krachtig genoeg is, kan daarbij – gezien het sectorspecifieke karakter en de zeer beperkte, veelal tijdelijke stikstofemissie - op een generieke drempel worden vertrouwd zonder een uiterst complexe en arbeidsintensieve gebiedsspecifieke stikstofboekhouding of andere vergelijkbare maatregelen.

Een drempelwaarde dient zodanig gekozen te worden dat significante effecten kunnen worden uitgesloten. Wij hebben eerder de suggestie gedaan om te kiezen voor een drempel van 0,05 mol/ha/jr in de gebruiksfase en een drempelwaarde voor de aanlegfase van 1 mol/ha/jr. Teneinde de rechtszekerheid te bevorderen verdient het aanbeveling om voor projecten onder de drempelwaarde van rechtswege of bij melding een vergunning te verlenen.

Wij zijn van mening dat het kabinet met grote voortvarendheid een dergelijke drempelwaarde dient in te stellen voor de bouw- en infrasector zodat er een einde komt aan de grote onzekerheid die heerst bij provincies, gemeenten, omgevingsdiensten en het bedrijfsleven.

Leiderschap

We zijn verheugd dat het kabinet na lang dralen het PFAS-probleem voor een belangrijk deel heeft aangepakt en dat met de Spoedwet aanpak stikstof een aantal projecten weer doorgang kan vinden. We roepen Tweede en Eerste Kamer op deze wet nu breed te steunen en de implementatie met de partijen in het veld met grote voortvarendheid ter hand te nemen, zodat vanaf 1 januari aanstaande de vergunningverlening weer op gang kan komen. Tegelijkertijd roepen we u met grote klem op om nu niet achterover te gaan leunen, want het echte werk moet feitelijk nog beginnen. Wij vragen van het kabinet en de Tweede Kamer leiderschap. Laat het korte termijn partijbelang achter u en doe voor Nederland wat geboden is. Kom met een omvangrijk maatregelenpakket gericht op bronbeleid en natuurherstel dat werkelijk toekomstperspectief biedt aan de samenleving en aan de natuur.

Met vriendelijke groet,

Fries Heinis
Alg. dir. Bouwend Nederland

Desirée Uitzetter
Voorzitter NEPROM

Piet Adema
Voorzitter NVB-Bouw

Marnix Norder
Voorzitter Aedes

Dick van Hal
Voorzitter IVBN

Paulus Jansen
Alg. directeur Woonbond

Onno Hoes
Voorzitter NVM

